

SONDA VALLA JA KIVIÕLI LINNA ÜHINEMISLEPINGU SELETUSKIRI**Ühinemislepingu õiguslik alus:**

Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus § 22 lõige 1 punkt 10, Eesti territooriumi haldusjaotuse seadus § 9¹, kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemise soodustamise seadus ja Kiviõli Linnavolikogu ettepanek Sonda Vallavolikogule algatada haldusterritoriaalse korralduse muutmise ja ühinemisläbirääkimised (26. november 2015. a. otsus nr 100) ning Sonda Vallavolikogu (14. detsember 2015. a. otsus nr 16/50) otsused ühinemisläbirääkimistega nõustumise kohta.

Vastavalt Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse § 9¹ lõike 2 punktile 1 lisatakse ühinemislepingule seletuskiri, milles peab olema märgitud haldusterritoriaalse korralduse muutmise vajaduse põhjendus, territooriumi suurus (pindala) ja alaliste elanike arv.

1. Haldusterritoriaalse korralduse muutmise vajaduse põhjendus

Kiviõli linn tegi 2015. aasta lõpus ühinemissettepaneku Aseri vallale, Lüganuse vallale ja Sonda vallale. 9. mail 2016. a otsustas Aseri Vallavolikogu jätkata läbirääkimisi Lääne-Virumaa omavalitsuste Kunda ja Viru-Nigulaga, peale mida jätkas ühinemisläbirääkimisi kolm omavalitsust. Kolm omavalitsust jõudsid ka ühinemislepingu avalikustamiseni, kuid 24. novembril 2016. a otsusega nr 367 lõpetas Lüganuse Vallavolikogu ühinemisläbirääkimised. Peale Lüganuse valla otsust jätkasid läbirääkimisi kaks omavalitsust - Kiviõli linn ja Sonda vald.

Sonda valla ning Kiviõli linna ühinemise üldine eesmärk on luua võimekas ja kvaliteetseid avalikke teenuseid pakkuv kohalik omavalitsus (edaspidi KOV). Juba käesoleval hetkel on ühinevate KOVide näol tegemist toimiva keskus-tagamaa süsteemiga, kus Kiviõli linn funktsioneerib keskusena ja Sonda vald moodustab sellega tugevalt seotud tagamaa. Ühinevate KOVide vahel on pikaajaline ja toimiv koostöö. Suurem osa Sonda valla elanikest elab Kiviõli linnast vähem kui 10 km kaugusel ning on linnaga igapäevaselt seotud. Olemas on piisav koostöötahe ja soov leida ühiselt lahendusi.

Ühinemise tulemusena soovitakse luua KOV, kus on hea ja turvaline elada ning mis on omavahel tihedalt seotud. Panustatakse sellesse, et kohalikud kogukonnad oleksid toimivad ja tugeva kohaidentiteediga tehes omavahel tihedat koostööd. KOVi juhtimine peab olema läbipaistev ja kodanikke kaasav, seejuures on eesmärgiks, et KOV on võrdväärne partner Eesti riigile ja teistele KOVidele. Eraldi panustatakse, et piirkonnas oleks soodne pinnas mitmekesise väikeettevõtluse ja mikroettevõtluse arenguks.

Ühinemine võimaldab pakkuda KOVil kvaliteetsemaid avalikke teenuseid – sh sotsiaal- ja tervishoiuteenused, haridusteenused jne. Võimalik on korraldada ühistransporti efektiivsemalt; arendada avalikku ruumi. Ühinemisest tulenevat kõrgemat finants- ja haldussuutlikkust on võimalik rakendada erinevate valdkondade edasiarendamiseks.

Tasakaalustatud arengu ja avalike teenuste kättesaadavuse tagamiseks säilitatakse ja arendatakse

kohalikke teenuskeskuseid. Valla teenuskeskused jäävad toimima tänastes asukohtades (Kiviõli, Sonda) vallale kuuluvates hoonetes, kus toimub elanike vastuvõtt ja teenindamine nii sotsiaalkui ka majandusküsimuste osas.

Ühinemislepingus lepitakse muuhulgas kokku avalike teenuste osutamist ja arendamist puudutavates põhipunktides. Lepingus on täpsemalt kirjas hariduse ja noorsootöö; kultuuri, spordi ja vaba aja; sotsiaalteenuste- ja toetuste, tervishoiu; kommunaalmajanduse ja ühistranspordi; ettevõtluse; ning keskkonna ja maaelu arendamise põhimõtted.

2. Ühinemisläbirääkimiste korraldus

Ühinemisläbirääkimisi toetas Rahandusministeerium, võimaldades kasutada OÜ Cumulus Consulting konsultandi Mihkel Laane abi.

Ühinemisläbirääkimiste põhiosas ajavahemikus märts-oktoober 2016 osales kolm omavalitsust, lisaks Kiviõli linnale ja Sonda vallale ka Lüganuse vald. Tegevusi koordineeris juhtivkomisjon, kuhu kuulusid KOVide poolt määratud esindajad. Valdkondlike küsimuste arutamiseks moodustati teemakomisjonid, kuhu KOVid said vastavalt vajadusele kaasata spetsialiste ning täiendavaid liikmeid. Teemakomisjone oli neli:

- haridus, noorsootöö, kultuur ja vaba aeg;
- sotsiaalteenused ja -toetused, tervishoid;
- kommunaal, ettevõtlus, turism, ühistransport
- keskkond ja maaelu.

Teenuste korraldust ja investeringuid arutati juhtivkomisjonis.

2016. aasta märtsis toimunud avakoosolekul seati eesmärgiks avalik ja läbipaistev protsessi kajastus. Selleks loodi eraldi kodulehekülge www.kivioli-regioon.ee, mida administreeris Sonda Vallavalitsus. Kodulehe linki jagati omakorda osalevate omavalitsuste kodulehekülgedel.

Kodulehelt leidsid asjast huvitatud infot läbirääkimiste üldise korralduse kohta (sh lingi haldusreformi kodulehele), läbirääkimiste teemad, juhtiv- ja teemakomisjonide protokollid, ühinemislepingu tööversioonid, kontaktinfo. Lisaks oli lehel avatud foorum.

Läbirääkimiste koosolekuid peeti rotatsiooni korras järgemööda erinevates omavalitsuses, koosolekuid aitas ette valmistada ja läbi viia konsultant (OÜ Cumulus Consulting, Mihkel Laan). Võõrustaja tagas koosoleku ruumid ja tehnika ning muu vajaliku, sh koosoleku protokollimise. Teemakomisjonide koosolekud toimusid aprillis ja mais. Juhtivkomisjoni koosolekud toimusid ajavahemikus aprill-november. Ühinemislepingu normtehniline täpsustus toimus omavalitsuste poolt ajavahemikus 23.08-23.09.16, seejärel suunati ühinemisleping omavalitsuste volikogudesse esimesele lugemisele.

Tegevusi kajastati ka valla- ja linnalehtedes (juunis ja septembris 2016).

Sonda ja Lüganuse valla ning Kiviõli linna ühinemisleping oli avalikul väljapanekul ajavahemikus 30.09.2016 – 25.10.2016. Lepinguga oli võimalik tutvuda omavalitsuste

kodulehtedel, Lüganuse ja Sonda Vallavalitsuses ning Kiviõli Linnavalitsuses ning raamatukogudes.

Avalikud arutelud toimusid:

- 08.11.2016 kl 18.00 Kiviõli rahvamajas
- 01.11.2016 kl 18.00 Sonda rahvamajas ning 02.11.2016 kl 18.00 Erra Kultuuriseltsi ruumides (Sonda vald).

Lüganuse vallas ühinemislepingu avalikku arutelu ei toimunud.

Peale Lüganuse valla otsust ühinemisläbirääkimised lõpetada (24. novembril 2016. a nr 367) viisid Sonda vald ning Kiviõli linn ühinemislepingusse ning lisadesse sisse täpsutused ning suunasid lepingu uuesti kinnitamisele.

3. Territooriumi suurus

Sonda valla pindala on 161 km² ja Kiviõli linna pindala 11,75 km². Ühinemise tulemusena moodustuva Kiviõli valla territooriumi suuruseks kujuneb 172,75 km² (vt ühinemislepingu lisa 2 “Ühineva omavalitsusüksuse kaart”)

4. Elanike arv

Rahvastikuregistri andmetel elas 01.01.2016. aasta Sonda vallas 866 inimest ja Kiviõli linnas 5542 inimest. Tabelis 1 on toodud ühinevate omavalitsuste rahvaarv suuremate vanusegruppide lõikes. Suuri erinevusi ühinevate omavalitsuste vanusstruktuuris ei esine – arvukaim vanuserühm on kõigis kolmes omavalitsuses 19-64, järgneb vanuserühm 65+, 0-6 aastased moodustavad elanikkonnast *ca* 5%.

Moodustuva omavalitsuse rahvaarv (võttes aluseks Rahvastikuregistri andmed seisuga 01.01.2016) saab olema 6408. Vanusstruktuur üldjoontes ei muutu. Jätakuvalt on ülekaalus keskealised, arvukad on ka vanemad (65+) vanuserühmad. Kuni 50-aastaste seas on ülekaalus mehed, vanuse kasvades tõuseb naiste osakaal.

Tabel 1. Ühinevate omavalitsusüksuste rahvaarv vanusegruppide lõikes 01.01.2016. aasta seisuga (Allikas: Rahvastikuregister, 2016)

KOV/vanuserühm (arv, osakaal)	0-6	7-18	19-64	65+	KOKKU (Rahvastikuregister, seisuga 01.01.2016)
Sonda vald	43 5%	87 10%	523 60,4%	213 24,6%	866
Kiviõli linn	284 5,1%	584 10,5%	3237 58,4%	1437 26%	5542
KOKKU 2 KOVi	327 5,1%	671 10,5%	3760 58,7%	1650 25,7%	6408

5. Asustustihedus

Asustustihedus on Kiviõli linnas 471,7 in/km² ja Sonda vallas 5,4 in/km². Ühendamavalitsuse asustustihedus on 15,4 in/km² kohta.

Tabel 2. Ühinevate omavalitsuste rahvaarv, pindala ja asustustihedus

KOV	Rahvaarv (Rahvastikuregister, 01.01.2016 seisuga)	Pindala (km ²)	Asustustihedus (in/ km ²)
Sonda vald	866	161	5,4
Kiviõli linn	5542	11,75	471,7
KOKKU 3 KOVi	6408	172,75	37,1

6. Elanike arvamuse väljaselgitamise tulemused

Ajavahemikul 13-14.11.2016 toimus vastavalt ettenähtud korrale elanike arvamuse väljaselgitamine. Elanike arvamuse väljaselgitamise käigus oli alates 16. aastastel piirkonna elanikel võimalik küsitluspunktides väljendada arvamust, kas toetatakse ühinemist või mitte.

Kiviõli linnas ja Sonda vallas käis küsitluspunktides kokku hääletamas 174 inimest, keskmiseks osalusprotsendiks kujunes 3,2%. Ühinemist toetas 90 küsitlusel osalenut, selle vastu oli 84 osalenut.

Küsitlustulemused omavalitsuste kaupa:

- **Kiviõli linn**

Kokku osales küsitluses 101 inimest st 2,2% kõigist hääleõiguslikest. Ühinemist toetas 58 inimest (57,4%), vastu oli 43 inimest (42,6%).

- **Sonda vald**

Kokku osales küsitluses 73 inimest st 9,7% kõigist hääleõiguslikest. Ühinemist toetas 32 inimest (43,8%), vastu oli 41 inimest (56,2%).